

## X.

**Smaating fra Verninge.***Ved John M. Møller.*

---

I Danske Atlas (VI, 542) fortælles, at Verninge Kirke i Odense Herred »har ikkun een Klokke fra 1740, den anden blev af de Svenske borttaget, men kom ey længere end til Assens, hvor den nu er en Storm-Klokke«, og det passer da ogsaa godt hermed, at Præsten i Verninge, Lauritz Benedixøn, i en Indberetning, som maa være afgiven i Januar

1665<sup>1)</sup>, skrev om Kirken sammesteds: »For alting behøffuis en klokke«. Da denne Indberetning i det hele vidner om, hvorledes det i Krigens Tid var gaaet ud over nævnte Kirke, kan den maaske fortjene at meddeles:

Verninge kirckes aarlige indkomst.

Kirckens part aff tiende 40 tdr. hartkorn.

Aff kircke-jorde: Roug 6 tdr. och 2 Skpr. Biug 5 tdr. Efftersom degne-boliget er nu fri.

Kirckens bygfældighed.

For alting behøffuis en klokke.

Dend halffue kirckegaardz-muur er bygfældig fra dend norden laage och til landevejen.

Fattis bly paa vaabenhuset 6 taffler, ved dend norden side paa kircken 3 taffler, ved prædickestolen och offuer altaret; item offuer klockedørren 9 taffler.

Noch fattis paa tornet och kammene ij<sup>ct</sup> (= 150) tagsteen.

Item paa vobenhuset och andenstedz 200 muursteen.

Noch en gaul mit paa kircken er bygfældig for temmer och muursteen.

Item dend bielche, som klokken henger udj paa tornet, er meget bygfældig.

Noch en tylt dæler, som degnen skal staa och ringe paa.

Fattis ochsaa it klokke-læder.

Noch to laase, en for vobenhuset och en for torn-dørren.

Item Christiani 4 store bibel.

En graff-søger.

It døbe-becken i kircke-funten.

Fattis och paa en pille, som staar ved dend synder side paa kircken.

Herforuden skal dend sønder gauffl paa tornet hielpis.

Noch fattis 20 ruuder paa alle vindverne i kircken.

Lauritz Benedixøn mppria.

<sup>1)</sup> Saml. tli Fyens Hist. og Topogr. IX, 206 f.

Verninge-Klokken, som blev gjort til Krigsbytte<sup>1)</sup>, hænger da ogsaa endnu i Assens Kirketaarn, den midterste af de tre store Klokker dersteds har nemlig følgende Indskrift:

Anno domini 1592 den 1. Julius blev denne Klocke umstopet af Mester Mickel Westfal af Rostock \* Her Staphen Laversen Son (3: Sogne) Prest thil Verninge Sonne XXX Lavres Thomisen Kirke XXX Verre Knudt Povelsen Kirke XXX Verre.

Si deus pro nobis, quis contra nos. Verbum domini manet in æternum. Dum spiro, mea spes est unica Christo.

At Klokken blev omstøbt 1592, stemmer godt med Biskop Jacob Madsens Bemærkning fra 1589 om, at den ene af de to »skøne Cloker« i Verninge var »sprecket«<sup>2)</sup>; men Udgiveren af »Assens og Omegns Aarbog«<sup>3)</sup> tog meget fejl, naar han af den anførte Indskrift sluttede, at Verninge Præst »Stefen Larsen« 1592 gav Assens Kirke en Klokke!

Hvormeget Svenskerne have faaet for Klokken, kan nok ikke nu oplyses, de toge jo en Del af Assens Bys ældre Archiv<sup>4)</sup>, dog sagtens ikke som Betaling for Kirkeklokken! Men af Hr. Staphen Laursens Optegnelser i en Bibel faa vi at vide<sup>5)</sup>, naar og hvor de to »skøne Cloker« bleve kjøbt til Verninge Kirke; »then staare Klocke«, som blev kjøbt 1574, er sikkert den, som blev omstøbt 1592, og som nu hænger i Assens, og baade den og den anden, som blev kjøbt 1579, kunne vi følge endnu længere tilbage i Tiden: de hang nemlig tidligere i Sct. Albani Kirketaarn i Odense<sup>6)</sup>. Den sidst erhvervede Klokke er vistnok atter gaaet tabt for Verninge Kirke, da Christian IV 1601 »til vores Archelis Behov« befalede, at Landsbykirkerne skulde

1) Jvfr. Kirkehist. Saml. 3. R. IV, 194 f.

2) Visitatsbogen, udg. af Crone, S. 43.

3) Bogen, som er udg. ved S. H. K., er trykt og forlagt af H. Kristjansen, Assens, 1865.

4) Aktstykker udg. af Fyens Stifts litt. Selskab I, 143 f.

5) Kirkehist. Saml. 3. R. I, 560.

6) Engilstoft, Odense Byes Hist. 2. Udg. S. 181—82.

udlevere »saa mange Klokker, som findes i Kirkerne, den største undtagen<sup>1)</sup>«.

Men var det ikke let for Svenskerne at føre en stor Kirkeklokke til Sverig, og søgte de derfor at afsætte en saadan i Landet, hvor de havde »erobret« den, saa var det lettere for vore Landsmænd at føre en Bibel, selv om den var stor, fra Sverig til Danmark! For nogle Aar siden traf jeg hos en Gaardmand i Ebberup, Kjærum Sogn, et defect Exemplar af Gustav Vasas Bibel fra 1541, og denne Bog, som nu findes i Stiftsbibliotheket i Odense, er formentlig bleven »erobret« i Kalmarkrigen. Der fandtes paa den indvendige Side af Bindet en Kvittering, hvorefter det fremgik, at Bogbinder og Borger Anders Rasmussen G. i Kalmar havde paany indbundet Bogen og beslaaet den med »Bricker« til Torslunda Kirke og derfor »Jacobi Dag anno Christi 1608« modtaget Betaling af »Hederliga och Wellärde Man Hr. Gudmund Petri<sup>2)</sup>, Kyrckis Herde<sup>2)</sup> ibidem«, og der findes paa et af Bladene følgende Optegnelse:

Find Pedersønn Bogennse Pastor in insula Alls 1631 Die Chri ascensionis in coelum.

Anno 1631 paa Nytaarsdag kom ieg Find Pedersøn først till Alls i Jesu Naffn att were prest, effter Jeg waar ordinerett i Ottense aff D. Hans Mickellsen Superintendent. Gud giffue dett kunde ske Gud till ære oc den christne Kircke till opbyggellse oc mig sellff till salighed. Amen. Ætat. 36.

I Kalmarkrigens Tid har den omtalte, med Billeder forsynede, Bibel taget sig straalende ud i det nye Bind, og en dansk Krigsmand kunde da let faa Lyst til at føre den med til Danmark. Hr. Find Pedersen, som siden kom til at eje Bogen, var Sognecapellan i Lysabild paa Als<sup>3)</sup>.

<sup>1)</sup> Rørdam, Danske Kirkelove III, 13. Kjøbenhavns Universitets Historie 1537—1621. IV, 510.

<sup>2)</sup> Læsningen lidt usikker.

<sup>3)</sup> Kirkeh. Saml. 3. R. V, 125. Saml. til Fyens Hist. og Topogr. VI, 148—49 (jvfr. 137—38 og Personalhist. Tidsskr. II, 11 Not.).

### I Verninge Sogns næstældste Kirkebog læses:

1741 Fer: 2<sup>da</sup> Pascha blev Hans Hansens Søn i Bregnemose døbt og kaldet Morten. Frue Oberstindens Egen Pige fra Søeholm bar det til Daaben. Fadere vare Peder Mortensen i Kremmerhuuset og hans Kone, Peder Bødcker i Langsted og Niels Smed, i alt 5 efter Forordningen. Offeret ialt 2  $\frac{1}{2}$  8  $\beta$ .

Gud skee Lov for sin Naade, andris Naade er confer Deut. 32 v. 33<sup>1</sup>). NB Fruens Egen Pige bar Barnet: Dit dyrebare Nafvn, O! Gud og Naadige Konge, skal være deris skalcheds skyvl og gafvn.

Præsten Laurids Schytte, som har skrevet saaledes, var iøvrigt bleven kaldet af den omtalte Oberstinde, Anna Barbara Sophie Kaphengst f. Charisius, som ved Højesteretsdom af 2den April 1729 var bleven kjendt kaldsberettiget til Verninge, og han var i Kjøng Kirke »Onsdagen efter 7. Trin.« (d. <sup>3</sup>/<sub>8</sub>) 1729 bleven viet til hendes Kammerjomfru, Karen Stub, en Søster til Digteren Ambr. Stub.

Men var Hr. Schytte ikke tilfreds med Offeret ved den omtalte Barnedaab, saa havde Kjøng Præst, Hr. Sandvad, nok heller ikke været tilfreds med Offeret ved Hr. Schyttes Bryllup; han tilføjede nemlig i sin Kirkebog: »ald brude-svitten bestoed udj 3 Personer«.

Med Oberstinden havde Præsten i Kjøng vel været bedre tilfreds, da han skrev i Kirkebogen:

1745 Fredagen efter Dom: Qvasim: blev min Fromme Frue Patronesse, Frue Anna Barbara Sophia Charisius, H: Obriste Kaphengstes<sup>2</sup>) til Søeholm, som sl. i Herren hensov om natten imellem sistafvigte 4 og 5 April, hendes liig efter skriftlig efterladte befaling bestædiget til Jorden vdj Kiøng Kirche, strax ved alteret, i sin alders 56 aar.

<sup>1</sup>) »Deres Vin er Dragegift og grum Øgleedder.«

<sup>2</sup>) Døde paa Manøvre ved Kjøbenhavn 17. Aug. 1711.